

Nefndasvið Alþingis
b.t. efnahags- og viðskiptanefndar
nefndasvid@althingi.is

Reykjavík, 4. maí 2020

Efni: Umsögn SI um frumvarp til laga um breytingu á samkeppnislögum nr. 44/2005, með síðari breytingum.

Samtökum iðnaðarins (hér eftir „SI“ eða „samtökin“) hefur borist til umsagnar frumvarp til laga um breytingu á samkeppnislögum nr. 44/2005, með síðari breytingum (hér eftir „samkeppnislög“), 610. mál. Með frumvarpinu eru lagðar til breytingar á samkeppnislögum sem miða að því að bæta framkvæmd laganna og uppfæra hluta þeirra til samræmis við gildandi EES-rétt. SI fagna framlagningu frumvarpsins og markmiði þess að stefna að einföldun á framkvæmd þess regluverks sem gildir um meðferð samkeppnismála.

SI skilaði inn umsögn um frumvarpið þegar það var á Samráðsgáttinni og vísast til hennar um athugasemdir SI. Samtökin vilja þó koma á framfæri eftirfarandi athugasemdum við fyrirleggjandi frumvarp til að áréttta mikilvægi þeirra.

Leiðbeiningar vegna breytinga á 15. gr. samkeppnislaga

Í 3. gr. frumvarpsins er lögð til breyting á 15. gr. samkeppnislaga sem felur það efnislega í sér að í stað þess að sækja um undanþágu frá 10. og 12. gr. samkeppnislaga til samkeppniseftirlitsins (hér eftir einnig „SKE“), þá er fyrirtækjum gert að meta sjálf hvort skilyrði fyrir slíkri undanþágu séu fyrir hendi. Breyting þessi á eftir að leiða af sér mikla einföldun og skilvirkni. Aftur á móti, þá er mikilvægt að skýrar leiðbeiningar komi frá stjórnvöldum, til þess að fyrirtæki geti tekið upplýstar ákvarðanir, og brjóti ekki gegn bannákvæðum samkeppnislaga.

Samkeppniseftirlitið gegnir mikilvægu hlutverki með útgáfu leiðbeininga. Er þetta leiðbeiningarhlutverk áréttað í greinargerð með frumvarpinu og þá ekki síst í tengslum við 1. gr. frumvarpsins þar sem lögð er til breyting á markmiði laganna. Samtökin telja mikilvægt að samkeppnisyfirlönd gæti þess að skýra betur þær leikreglur sem gilda enda samkeppnislögin í grunninn mjög opin og matskennd. Samkeppniseftirlitið ber því að gefa út haldgóðar leiðbeiningar um túlkun samkeppnislaga og sérstaklega hvernig fyrirtæki skulu túlka skilyrði fyrir undanþágu frá 10. og 12. gr. samkeppnislaga.

Hvað varðar breytingu á 15. gr. laganna þá leggja samtökin áherslu á að þær leiðbeiningar sem um er getið í 2. mgr. 3. gr. frumvarpsins verði gefnar út hið fyrsta til að koma í veg fyrir óvissu. Ennfremur þarf að tilgreina hvernig fara skuli með gildandi ákvarðanir SKE um undanþágur. Engin umfjöllun er um það í greinargerð með frumvarpinu og þarf það að mati samtakanna að vera alveg ljóst er lögin taka gildi.

Heimild til að hlutast til um samkeppnisrekstur opinberra aðila

Í athugasemdum við 4. gr. frumvarpsins er áréttað að heimildir SKE, til beita sér gagnvart athöfnum opinberra aðila þrátt fyrir að þeir hafi ekki brotið gegn bannákvæðum laganna, sáttum eða ákvörðunum, sbr. b-liður 1. mgr. 16. gr. laganna, raskast ekki. Samtökin vilja hér benda á mikilvægi þess að tryggja, bæði í forgangsröðun eftirlitsins og með lagaheimildum, að SKE beiti sér gagnvart samkeppnishamlandi háttsemi opinberra aðila. Núverandi heimildir samkeppnisyfirvalda til að hlutast til um samkeppnisrekstur opinberra aðila eru takmarkaðar og ljóst að þær heimildir þarf að styrkja. Skoða má í því samhengi ákvæði sænsku samkeppnislagna um samkeppnishamlandi hegðun opinberra aðila („anti-competitive sales activities by public entities“).

Heimild til að taka mál upp að nýju

Samtökin hafa nú þegar komið á framfæri athugasemd varðandi heimild SKE í 2. mgr. 17. gr. e. samkeppnislaga, til að taka samruna til skoðunar að nýju ef áfrýjunarnefnd eða dómstóll ógildir ákvörðun um höfnun samruna eða um setningu skilyrða fyrir samruna, vegna formgalla á málsmeðferð. Í greinargerð með frumvarpinu kemur fram í umfjöllun um breytingu á ákvæðinu að ekki sé hægt að fallast á að málefnalegt sé að fórna þeim almannahagsmunum og hagsmunum atvinnulífsins sem í samrunaefirliti felast á þeim grundvelli að SKE hafi ekki fylgt málsmeðferðarreglum.

Samtökin leggja áherslu á að heimildin verði endurskoðuð með það að leiðarljósi að auka skilvirkni laganna enn frekar og tryggja að endanleg niðurstaða í samrunamálum fáiist sem fyrst. Ef ekki kemur til endurskoðunar á heimildinni, þá telja samtökin rétt að undanþága verði veitt frá greiðslu samrunagjalds ef fyrirtæki þarf að afhenda SKE nýja samrunatilkynningu vegna breytinga sem hafa orðið á markaðsaðstæðum, sbr. 2. másl. 2. mgr. 17. gr. e.

Málskotsheimild Samkeppniseftirlitsins

Í 41. gr. samkeppnislaga er Samkeppniseftirlitinu veitt heimild til þess að höfða mál fyrir dómstólum til ógildingar á úrskurði áfrýjunarnefndar samkeppnismála. Áfrýjunarnefndin er æðra sett stjórnvald gagnavart Samkeppniseftirlitinu. Samkvæmt meginreglu íslensks stjórnsluréttar þá er úrlausn æðra setts stjórnvalds bindandi fyrir lægra sett stjórnvald. Sérstaka lagaheimild þarf til þess að lægra sett stjórnvald geti skotið úrskurði æðra setts stjórnvalds til dómstóla, sbr. 41. gr. samkeppnislaga. Slíkar lagaheimildir eru undanþágur frá fyrrgreindri meginreglu og ættu þar af leiðandi einungis að koma til greina að uppfylltum ákveðnum þröngum skilyrðum. Hins vegar eru engin önnur skilyrði en þau að Samkeppniseftirlitið vilji ekki una úrskurði áfrýjunarnefndar.

SI telur að afnema skuli málskotsheimild Samkeppniseftirlitsins að öllu leyti. Áfrýjunarnefnd samkeppnismála hefur víðtækt endurskoðunarvald á ákvörðunum SKE og er bundin af öllum málsmeðferðarreglum stjórnsluréttar. Hún skal gæta hagsmuna almennings við meðferð mála og leggja mat á mál á grundvelli samkeppnislaga.

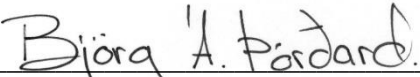
Áfrýjunarnefndin er skipuð af ráðherra eftir tilnefningu Hæstaréttar. Formaður og varaformaður þurfa báðir að uppfylla hæfisskilyrði Hæstaréttardómara en aðrir eru með faglega kunnáttu á sviði samkeppnis- og viðskiptamála. Það er því ekkert sem bendir til þess að áfrýjunarnefndin sé ekki fyllilega hæf til þess að meta málatilbúnað aðila með fullnægjandi hætti þannig að úrskurðir nefndarinnar verða bindandi fyrir Samkeppniseftirlitið. Áfrýjunarnefndin hefur alla burði til þess að standa vörð um almannahagsmuni í úrskurðum sínum. Með hliðsjón af þessu telja samtökin að meginregla íslensks stjórnisýsluréttar eigi að gilda, þannig að úrskurðir áfrýjunarnefndar samkeppnismála séu bindandi fyrir Samkeppniseftirlitið.

Verði málskotsheimild Samkeppniseftirlitsins ekki afnumin þá telur SI að setja eigi strangari skilyrði fyrir því að SKE geti höfðað mál til ógildingar fyrir dómstólum. Líkt og fram kemur hér að ofan þá eru engar skorður settar við málskotsheimild Samkeppniseftirlitsins. Sem dæmi um þrengingu á skilyrðum fyrir því að SKE geti höfðað mál til ógildingar fyrir dómstólum er að stjórn SKE taki ákvörðunina, ef um fordæmisgefandi mál er að ræða og varðar umtalsverða fjárhagslega hagsmuni.

Frekari einföldun og skilvirkni við framkvæmd samkeppniseftirlits

Samtökin fagna frumvarpi þessu en vilja á sama tíma leggja áherslu á að gengið sé enn lengra til að auka einföldun og skilvirkni við framkvæmd samkeppniseftirlits. Felst það ekki síður í bættri stofnanaumgjörð þar sem horft er til einföldunar en ekki síður til rekstrarhagræðingar og faglegs ávinnings. Með bættum tækninýjungum á að vera hægt að stytta málsmeðferðartíma og miðla upplýsingum á skýrari og betri hátt til fyrirtækja. Með því er hægt að draga úr kostnaði við eftirlitið og nýta þá frekar fjármagn m.a. til að létta álögur af fyrirtækjum í landinu og ráðast í nauðsynlegar umbætur á innviðum.

Virðingarfyllst,

Björg Ásta Þórðardóttir,
lögmaður